

СПОМЕНИ ЗА ТРАКИЯ И МАКЕДОНИЯ И СЪБИТИЯ, СТАНАЛИ ТАМ, ОТ ТРАКИЙСКИ И МАКЕДОНСКИ БЪЛГАРИ И ТЕХНИ ПОТОМЦИ

АКУШЕРКАТА

Кирил Сарджев

Нощта преваляше, навън се сипеше ситен сняг. В огнището тлееха още неугаснали въгленчета, които от време на време премигваха като живи под напора на влизация през комина вятър. Потъмняло от годините бакърено газениче осветяваше оскъдно студената стая, а тихите му пропуквания стряскаха дремещата котка, сгушена до възглавницата на баба Керана.

Керана, или както всички от селото я наричаха Акушерката, беше държелива за възрастта си жена, бежанка от Доган Хисар, Беломорска Тракия. Отрано беше останала вдовица с три дъщери. Не отиде да живее при никоя от тях. Харесваше живота си такъв, какъвто ѝ го бе поднесла съдбата, и често за успокоение казваше: „Каквото за другите, това и за мене, за въкърлъка няма смях.“ Беше горда, много горда тракийка. Тримата ѝ братя Калоян, Никола и Кирко – овчари, станаха курбан на разбеснелите се башибозуци през кървавия септември на 1913 година. Семейната трагедия не сломи гордия ѝ дух. От майка си баба Ружа беше научила да има вяра, огромна вяра в живота, от нея знаеше „На робуму се надей, на гробуму не.“

В Доган Хисар като малко момиче се научи от по-възрастните жени да се задява на гръб било с дърва, било с чувал брашно. Понякога, когато я питаха как е преминал животът ѝ в Тракия, тя казваше направо: „Какво да разправам за живота си, бремето не ми слизаше от гръба.“ Затова, каквото и да правеше, разчиташе повече на своя гръб, отколкото на помощ от някого.

Баба Керана още спеше, когато на пътната ѝ врата се потропа силно и настоятелно. Тропането се учести и тя побърза да разбере кой толкова рано я търси и то в тази снежна нощ.

– Бабо Керано, аз съм Луна. Луна от горната махала. Побързай, дъщеря ми Неда ще ражда за сефте! Не ѝ беше времето за раждане, ама вдигна тежкия казан с вода и стана белята. Господче – първо ще ѝ е... Мъчи се... Побързай, бабо Керано, ти си единствената жена от селото, която може да обряда деца!

Бабата беше куражлийка, в ръцете ѝ бяха проплакали над 400 деца. Но, от припряността на Луна малко се пообърка, поколеба се за момент. После рече:

– Не се плаши, булка, тръгвам, колко деца съм изродила и вашето ще изроди, не се плаши.

Снегът се беше усилил. Леденият вятър го завихряше и го трупаше в дълбоки преспи. Двете жени, придържайки се една за друга, трудно се движеха. Пътят им минаваше през малката селска рекичка, която иначе едва покриваше коритото си, а сега буйните ѝ води се блъскаха с ярост в двата бряга. Малкото дървено мостче беше счупено и отнесено надолу.

– Бабо Керано, какво ще правим сега? Как ще преминем реката, водата влече, ще се издавим – разтревожено рече Луна.

– Не се плаши, чедо, ще преминем. Аз Арда преминах, когато бягахме от пустите турци при Ятаджик, та тази малка речка ли ще ме изплаши. Хайде сега да се хванем като на хоро, така преминахме Арда. Казаха тогава: „Хванете се като за хоро, един за друг.“ Сега с тебе ще направим същото, дай да се държим здраво, аз първа – каза баба Керана.

Ледените води се премятаха страховито и плашещо, вихрушката запращаше грамади от сняг в реката и замрежваше като с пелена коритото. Баба Керана нагази. Бесните води я блъснаха, но тя се задържа права, след нея и Луна се престраши. Хванати здраво, като на хоро, двете жени запристъпваха към другия бряг. Той не беше далече, но за тях беше мъчително отдалечен. Нещо голямо и тежко ги удари и те се изпуснаха от ръце. Водата ги завлече, без да могат да ѝ се съпротивляват. С огромни усилия бабата се хвана за корените на едно израсло до самия бряг дърво и за миг се почувства спасена. Огледа се – беше сама, обградена от тъмнината, бучащите води и ледената виелица. Опита се да се извика. Но от усилията ѝ не излезе нищо, само хриптеж.

Държейки се здраво за коренището, започна с пълзене да се катери по хлъзгавия бряг. С последни усилия на волята си успя да се изкачи, цялата беше покрита с лед, но жива, жива. Това беше първото чувство, което я стопли след всичко, което ѝ се случи. Но къде е Луна?

– Луно, къде си мари, Луно? Да се пукна на две, дето те подведох да преминем реката! Къде си, обади се? – вървеше и нареждаше баба Керана. Почти беше изгубила надежда, че жената е жива и ще я чуе, когато през виелицата върху довлечените до брега клони и дървета видя нещо червено, като престилка, после разкъсана забрадка и накрая полуголото тяло на Луна. Спусна се към нея, без да гледа къде стъпя.

Тялото на Луна беше покрито с тънък лед и безжизнено. Опита се да я хване за крака, водите я блъскаха и събаряха, но тя не се уплаши. Завърза с единия край на престилката си крака на Луна и започна да я дърпа от водата. Хлъзгайки се и падайки по стръмния бряг, с последни сили успя да я извлече далече от водата. С мъка разкопча вледенените дрехи и започна да притиска с ръцете си студеното тяло. Баба Керана усети с пръстите си как малка веничка на шията на Луна леко помръдна. Тялото на жената започна да се затопля и завръща към живот. Бабата привърза с ирама, престилката, Луна за своя гръб и започна да я влачи през преспите...

Родилката лежеше, покрита с шарена вълнена черга, беше сама в стаята, всички от къщата се бяха събрали около берящата душа Луна. Баба Керана, надмогнала умората си и вълнението от всичко преживяно през дългата нощ, влезе при родилката. От дрехите ѝ се вдигаше гъста пара.

– Не се бой, Недо, щом съм до тебе всичко ще е оправно, бабина, не се бой! – това бяха първите думи, които Керана изрече и започна подготовката за новото изпитание. Прекръсти се, целуна иконката на Божията майка с младенеца, която носеше винаги със себе си. Дали от окуражаващите думи на баба Керана, или пък времето ѝ беше дошло, младата жена роди набързо две здрави деца – момче и момиче.

– Късмет имаш, Недо, голям късмет. С късмет се родиха и децата ти. Да ти разправам какви трудности, какви наказания изкарах през тази вечер, за да дойда при тебе, няма да ми стигне нито денят, нито нощта. Господ така беше решил да стане, така и стана. Гледай, чедо, само с добро на живота, само с добро и вярвай в него,

за да ти е леко – говореше баба Керана и галеше с майчинска ръка умореното ѝ лице.

Благата вест за раждането на двете деца бързо обиколи разтревените къщни хора. Един по един радостни започнаха да идват при новородените, без да се съобразяват с традицията при родилката да не се влиза. Първото, което питаха, беше мъжки или женски са децата.

– А бре, хора, пита се имат ли ръце, крака, всичко, а не мъжко ли е или женско. Това да знаете от мене – гълчеше ги баба Керана.

Краткият зимен ден беше към своя край, падаше нощен мрак. Навън пак валеше ситен сняг, който бавно покриваше смълчаните къщи и улички на селото. Постепенно тревогата сред близките на Луна започна да намалява, защото тя взе да си мърда очите, после едната ръка и накрая пръстите на краката си.

– Ще има късмет, ще има! Луна ще оживее! Господ беше с нея, когато ме повика да помогна на родилката. Господ сега е пак до нея, за да ѝ върне живота. Тя е праведна жена, ще оживее и оздравее. Хванала съм над 400 деца, нямам умрели. С мене върви животът, Луна ще оживее – пророкуваше баба Керана.

Селската акушерка вървеше, не, по-скоро се бореше със снега и с умората. Беше превита на две, за да се пази от вятъра, и загърнатата само с плетения си вълнен шал, запазен при бягството от Тракия. С крак разбута натрупалия се пред вратата на бедната ѝ къща сняг и влезе. В стаята беше студено. Огнището беше покрито със сняг, нахлул през комина. Газеничето бе угаснало отдавна, само кандилото под иконата на Света Богородица и младенеца мъждукаше и разкъсваше с бледа светлина мрака. Както беше с оснежениите си дрехи баба Керана се свлече изтощена върху постелята си.

Кога и как старицата излезе от къщата на Луна, никой не усети и не разбра. Всички близки бяха заети с Луна и новородените деца. Баба Керана беше изпълнила своя човешки дълг, беше спасила живота на Луна, дъщеря ѝ и новородените близнаци. Никой не се запита за нейното здраве. Никой не я потърси и по-късно, когато Луна оздравя, а близнаците поотраснаха. Баба Керана не се сърдеше на никого, защото не чакаше признание и благодарност. Акушерката си беше свършила работата, обикновена и благородна селска работа.